

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, доцента

Глазунової Олени Григорівни

на дисертацію Коротун Ольги Володимирівни

«ВИКОРИСТАННЯ ХМАРО ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАННІ БАЗ ДАНИХ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ»

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

01 "Освіта / Педагогіка"

1. Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із планами відповідних галузей науки

Актуальність проблеми дослідження зумовлена багатьма чинниками, пов'язаними з інноваційними змінами в освітньому процесі закладів вищої освіти (ЗВО), що сприяють професійному розвитку майбутнього вчителя, допомагають підготувати висококваліфікованого та затребуваного фахівця на ринку праці. Одним із напрямків розвитку технологій, які призводять до інновацій в освіті, є хмарні обчислення, що відкривають нові можливості для суб'єктів навчання, а саме: побудова індивідуальної траєкторії навчання, активізація самостійної навчально-пізнавальної та комунікативної діяльності студентів, прискорення тиражування та миттєва доставка навчального контенту, відкритий доступ до навчального матеріалу, забезпечення гнучкості навчання, впровадження сучасних форм організації освітнього процесу (дистанційна, змішана, електронна, мобільна) у ЗВО тощо.

Наявний потенціал використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні дисциплін фахової підготовки учителів інформатики дає підстави для пошуку та виконання наукових досліджень щодо методів, технологій, форм навчання. Зокрема, з появою сучасних хмарних сервісів для роботи з базами даних, процес навчання баз даних потребує розробки новітніх методик навчання та їх упровадження в процес підготовки майбутніх учителів інформатики. **Проблема** теоретичного обґрунтування, розроблення та

впровадження методики використання хмаро орієнтованого середовища у навчання баз даних майбутніх учителів інформатики, що враховує освітні потреби студентів, сприяє удосконаленню процесу навчання баз даних та підвищенню рівня сформованості професійно-практичної компетентності майбутнього педагога є актуальною та відповідає потребам сьогодення. Про це свідчить зв'язок роботи з науковими програмами, відповідно до яких виконувалося дисертаційне дослідження, зокрема, науково-дослідні роботи "Використання сучасних інформаційних технологій в освіті та науці" (ДР № 0115U006004, 2016-2026 рр.), "Хмарні технології у навчанні майбутніх вчителів інформатики" (ДР № 0117U001063, 2017-2019 рр.), що виконувалися у Житомирському державному університеті імені Івана Франка та Інституті інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України.

2. Нові факти, одержані здобувачкою

Переконливому обґрунтуванню дисертантом актуальності і новизни результатів дослідження сприяли визначення ступеню дослідженості проблеми, та ретельно виконаний аналіз особливостей професійної підготовки майбутніх учителів інформатики у ЗВО, представлений у підрозділі 1.2.

До теоретичного здобутку роботи, який водночас має ознаки наукової новизни, відносимо теоретичне обґрунтування та розроблення моделі використання хмаро орієнтованого середовища в навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики, яка складається з цільового, концептуального, технологічного, організаційно-змістового, оцінювального, результативного блоків; розробленні критеріїв добору та показників ХОЗ у навчанні баз даних; уточненні понять "хмаро орієнтоване середовище", "професійно-практична компетентність майбутнього вчителя інформатики"; характеристик та основних вимог до ХОС, суб'єктів й об'єктів ХОС у навчанні БД; критеріїв та показників добору хмаро орієнтованих систем дистанційного навчання; критеріїв, показників, рівнів сформованості ППК майбутніх учителів інформатики щодо використання ХОС у навчанні БД; розвитку теоретичних та методичних засад створення комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища в частині, що

стосується використання хмаро орієнтованого середовища в навчанні баз даних.

Вважаємо, що вдало сформований структурний каркас дисертації уможливив різнобічне розкрити обраної для вивчення наукової проблеми, чому сприяло також використання комплексу адекватних дослідницьких методів, зазначених у вступі.

3. Значення отриманих автором результатів для педагогічної науки і практики

Варто зазначити практичну цінність роботи, що полягає у розробленні методики використання хмаро орієнтованого середовища в навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики (мета, завдання, форми, методи, засоби); створенні електронного навчального курсу "Бази даних" для майбутніх вчителів інформатики в ХОСДН Canvas (<https://canvas.instructure.com/courses/1041126>); розробленні методичних рекомендацій для майбутніх учителів інформатики, викладачів ЗВО, вчителів ЗЗСО щодо використання хмаро орієнтованої системи дистанційного навчання Canvas у навчанні баз даних. Матеріали й результати дослідження можуть бути використані: у ЗВО під час професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, для вдосконалення освітнього процесу з дисципліни "Бази даних"; для підвищення кваліфікації вчителів інформатики в інститутах післядипломної педагогічної освіти; у ЗЗСО для навчання учнів окремих тем з інформатики; для розробки методичних рекомендацій з БД.

Практичне значення наукового доробку О. В. Коротун також підтверджено упровадженням результатів дослідження у навчально-виховний процес 5-ти ЗВО України, про що є відповідні довідки.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні

Дослідження побудоване на солідній джерельній базі (346 джерел, з них – 68 – іноземні), яку дисертантка типологізувала і систематизувала. Вивчення такого значного масиву джерел дало автору підстави для формулювання

обґрунтованих наукових висновків, що засвідчили достатню методологічну культуру дисертантки. Сукупність задіяних і проаналізованих дисертантом джерел свідчить водночас про глибину проведеного дослідження.

Досягнення поставленої мети та вирішення поставлених перед дослідженням завдань забезпечується методологічними основами дослідження, відповідністю методів дослідження його меті й завданням, кількісним і якісним аналізом теоретичного й емпіричного матеріалу, результатами педагогічного експерименту.

5. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Структура дисертаційного дослідження О. В. Коротун логічна. Автором повністю виконано завдання дослідження і різнобічно проаналізовано проблему. У дисертації виважено й коректно сформульовано науковий апарат, визначено наукову новизну, обґрунтовано практичне значення роботи, сформовано інформативні висновки.

Робота складається з анотації, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, 4 розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та 23 додатка. Повний обсяг дисертації становить 356 сторінок, з них 214 сторінок основного тексту. Робота містить 34 рисунка та 33 таблиці.

Загалом робота має цілісний, завершений характер самостійного оригінального наукового дослідження, яке робить певний внесок у розвиток педагогічної науки і практики.

6. Найбільш суттєві результати дослідження

Найбільш суттєвими результатами дисертаційного дослідження, особисто одержаними дисертанткою, можна вважати:

1. Дослідження проблеми використання хмаро орієнтованих середовища та засобів у навчанні майбутніх учителів інформатики в педагогічній теорії та практиці та уточненні основних понять дослідження.

2. Розробленні критеріїв та показників добору хмаро орієнтованих систем дистанційного навчання майбутніх учителів інформатики та засобів у навчанні баз даних.

3. Теоретичному обґрунтуванні та розробленні моделі використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики.

4. Визначенні показників рівнів сформованості професійно-практичної компетентності майбутніх учителів інформатики щодо використання ХОС у навчанні баз даних.

5. Розробленні методики використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Попри значущість отриманих О. В. Коротун методологічних, теоретичних і практичних дослідницьких результатів, мусимо висловити деякі **зауваження і побажання** до дисертаційного дослідження, які носять переважно рекомендаційний або ж дискусійний характер, але можуть посприяти подальшим дослідженням у цій галузі, а саме:

1. У розробленій моделі використання ХОС у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики необхідно уточнити результативний блок, який на нашу думку, повинен корелювати з об'єктом та предметом дослідження. Оскільки об'єктом дослідження є процес навчання баз даних майбутніх учителів інформатики та предметом дослідження – методика використання ХОС у навчанні баз даних, то варто і очікуваний результат визначати відповідним показником, а саме, рівнем сформованості професійної (професійно-практичної) компетентності з баз даних, а не лише показником рівня сформованості професійно-практичної компетентності щодо використання ХОС у навчанні баз даних.

2. В ході дослідження автором розроблено методику використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики, наведені відповідні методичні рекомендації, які більше

спрямовані на формування ППК з баз даних з використанням ХОС. На нашу думку, доцільно доповнити розроблений ЕНК з баз даних розділом «Методика навчання баз даних з використанням ХОС», у якому викласти основи роботи з хмарними сервісами по роботі з базами даних та методикою їх використання для навчання учнів.

3. У 4 розділі доцільно було порівняти результати навчання з дисципліни «Бази даних» у експериментальних і контрольних групах. Таким чином представлені результати були б більш інформативними та обґрунтованими.

4. У тексті дисертації наявні граматичні, стилістичні помилки (наприклад, с.с.119, 129, 164, 202).

8. Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях

Результати наукового дослідження О. В. Коротун стали надбанням наукової спільноти шляхом доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Результати дослідження висвітлено в у 21 друкованій праці, серед них: 6 статей у наукових фахових виданнях України, 4 з яких включено до міжнародних наукометричних баз; 1 стаття в закордонному виданні; 13 тез доповідей у матеріалах конференцій; 1 методичні рекомендації.

9. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Дисертація та автореферат О. В. Коротун оформлені відповідно до чинних вимог до такого рівня робіт. Автореферат цілком відображає текст дисертації та результати дисертаційного дослідження.

Висновки до розділів та загальні висновки з дослідження виважені, цілісні, комплексно й концентровано виявляють авторську позицію й високий рівень узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу. Додатки представляють ґрунтовне опрацювання нормативного й статистичного матеріалу і можуть вважатися окремим результатом дослідницької роботи.

10. Загальний висновок

Аналіз дисертації О. В. Коротун «Використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики» засвідчує, що вона є актуальним, завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке має належну наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У науковій роботі отримано науково обґрунтовані результати, які дали змогу автору здійснити комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, що полягало у тому, щоб теоретично обґрунтувати та розробити методiku використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних майбутніх учителів інформатики.

Рецензоване дослідження відповідає за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів встановленим вимогам до кандидатських дисертацій, зокрема пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013 (зі змінами, внесеними постановою КМУ № 1159 від 30. 12. 2015), а його автор Коротун Ольга Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,

декан факультету інформаційних технологій

Національного університету біоресурсів

і природокористування України

 О. Г. Глазунова

